

Za nepuna tri sata osam radnika izlovilo je, presortiralo i prenijelo u obližnje zimovnike 3.037 kg ribe.

Upoređenje klasičnoga izlova ribe 1957. god. uz pojedinačni izlov ribnjaka mrežama, sa mehaniziranim izlovom ribe 1958. god. (1957. kao i 1958. godine sva tri navedena ribnjaka I, II. i V. dali su približno istu količinu uzgojene ribe):

Ribolov 1957. godine izvelo je 12 radnika za vrijeme dva radna dana po 10 sati radna ukupno 20 sati rada po radniku ili svega 240 sati rada.

1958. godine mehanizirani izlov ribe izvelo je 8 radnika kroz tri sata rada ili svega 24 sata rada, dok je prevoz ribe konjskom spregom iz II. i V. ribnjaka uopće otpao. Dakle, mehanizacija je ovdje uštedila 90% radnih sati.

I ovdje je bilo moguće kod ribolova ustanoviti, kako reagiraju pojedine vrste ribe: Najprije se je našao na ribarskom stolu smuđ. Iza smuđa u kratkom intervalu stol su preplavili linjaci. Potom je postepeno na stol dolazio šaran u kratkim razmacima. Čim je riba na stolu prerađena, dizana je zaporna daska i puštena na stol slijedeća, sve dok nije ostala sabirna graba ribarica prazna. Somovi nisu u ovim ribnjacima gajeni.

Ovom prvom mehaniziranim izlovu ribe na Varaždin-Bregu prisustvovali su: Prof. Dr. I. Tomašec od strane Zavoda za patologiju riba Veterinarskog fakulteta, Zagreb, Gjurio Grubor, upravitelj kotarske stanice za ribarstvo Varaždin, te direktor Poljoprivrednoga dobra Šaulovec, Stjepan Buhin. Sva izlovljena riba bi-

la je vanredne kondicije, bez mehaničkih ozljeđa, a ugrađeni uređaj preko kojega je lovljena riba po izjavi prisutnih funkcionirao je sjajno.

Na uređaj je investirano Din 46.000. Po ekonomskoj računici čitav uređaj amortizirat će se već iduće godine na uštedi ribarskoga materijala, radne snage i troškova prenosa ribe.

Postavlja se pitanje: Može li se takav mehanizirani način izlova ribe primijeniti i na našim velikim ribnjacima? Ovdje, naime, nije u pitanju samo tri tone ribe, već odjednom masa ribe u težini od više desetaka tona. Odgovor je pozitivan: Svuda gdje za to postoje uvjeti moguće je primijeniti izlov ribe bez povlačnih mreža pomoću naročito za tu svrhu ugrađenoga uređaja i u stvari organizirati mehanizirani izlov ribe.

Za to se traže slijedeći uslovi:

1. Da izlazna cijev grljenjaka ima potreban minimalan pad;

2. da postoji mogućnost dotoka čiste vode uz sam izlazni grljenjak, bilo gravitacijom slobodne vode, bilo, ako to nije moguće, da postavljen acrpka potrebnoga kapaciteta crpe vodu iz obližnjega čistoga vodotoka, da bi izvršila funkciju stalnoga osvježavanja i nadoknade vode, koja izlazi sa ribom na uređaj, a da bi jednovremeno mlaz vode orijentirao ribu u pravcu izlazne cijevi.

Drugi takav uređaj izgrađuje se na novim ribnjacima u Lukavcu kraj Ivanca.

Ing. Nikola Đisalov:

Uvođenje ribarskog katastra u NR Srbiji

Pitanju uvođenja ribarskog katastra poklanjala se još od ranije velika pažnja. Svi dosadašnji zakoni u ribarstvu obuhvatali su i ovo pitanje, kao na pr. Zakon o slatkovodnom ribarstvu iz 1938 godine (§ 30), Zakon o ribarstvu NRS iz 1949 godine (čl. 23), Zakon o ribarstvu NRS iz 1956 godine (čl. 13) i Pravilnik o izvršenju Zakona o ribarstvu (čl. 27).

Međutim, iako je prošlo punih 20 godina od početka tretiranja ovog problema u ovakvoj zakonskoj formi, kojom su najviši državni organi obavezivani da uvedu ribarski katastar, — njegovoj realizaciji se praktično nije prilazilo.

Tek zadnjih godina ribarski stručnjaci i najviši upravni organi u NR Srbiji pristupaju sasvim ozbiljno rešavanju ovog problema, imajući u vidu značaj i važnost ribarskog katastra.

Značaj ribarskog katastra je za ribarstvo mnogostruk, a najvažniji je u tome, što će on, na jedan pogodan i na zakonu zasnovan način, registrovati sve najosnovnije podatke iz oblasti ribarstva, koji mogu poslužiti kao elementi za sva planiranja i izvođenja raznih akcija unapređenja i zaštite ribarstva. Zar ne zvuči pomalo paradoksalno to, što mi u ribarstvu često planiramo i sprovodimo razne mere, a u suštini ne raspoložemo ni sa najosnovnijim podacima, pogodnim za ozbiljnije analize i dr. (na pr. nemamo šire preglede o ulovu ribe po vrstama, kapacitetima naših ribolovnih voda, površinama pogodnim za ribnjačku ili poluribnjačku kulturu, stanju ribarske opreme, broju ribara i ribarskih organizacija, evidenciji šteta od otpadnih voda, izvršenim akcijama i merama na unapređenju ribarstva, prikazima mogućih načina unapređenja itd.). Mi govorimo na pr. o proširenju ribnjačkih površina, a

faktički ne znamo sa kakvim neiskorišćenim kapacitetima raspoložemo; govorimo i intenzivno radimo na masovnom poribljavanju osiromašenih voda, a raspoložemo sa vrlo oskudnim podacima o vodnom bogatstvu, o naseljenosti ribljih vrsta u ribolovnim vodama, o stanju riblje populacije itd. Sprovodimo razne akcije i mere unapređenja ribarstva često bazirane isključivo na goloj empiriji. Ubeđen sam, da će uvođenje i dalje redovno vođenje katastra u velikoj meri doprineti raskidu sa ovakvom praksom.

Pri izradi katastra ima se u vidu prvenstveno činjenica, da on nije samo biološki katastar ribljih vrsta pojedinih voda, nit' pak katastar u poljoprivrednom smislu, već skup najvažnijih podataka iz ribarstva, koji treba da posluže ribarskim stručnjacima u praksi i naučno-istraživačkoj službi i upravnim organima kao osnovica svih ozbiljnijih studija, analiza, planiranja i primena mera u ribarstvu.

Da bi se što pre izradio ribarski katastar u NR Srbiji, zakonska obaveza o uvođenju katastra iz Zakona o ribarstvu konkretizovana je izradom Pravilnika o ustanovljenju i vođenju ribarskog katastra (Sl. glasnik NRS br. 42/57), koji je pružio bliža uputstva i druge detalje u vezi njegove izrade.

Pravilnik je detaljno razradio sadržinu katastra. Ceo katastar sastojace se od 7 obrazaca vođenih u posebnim overenim knjigama. Katastar će voditi posebno, svaki za svoje područje, organi srezu, autonomnih jedinica i Republike, nadležni za poslove poljoprivrede, — i to po ribolovnim područjima i revirima.

Po svom sadržaju obrasci su raspoređeni na sledeći način:

1. Karta ribolovnih voda i ribarskih objekata: Ovaj obrazac sastojao se od karte u određenoj razmeri, na koju se, pored ucrtavanja granica ribolovnih područja i revira, nanose sve ribolovne vode i razni ribarski i dr. objekti, važni za ribarstvo i obeležavaju pomoću utvrđenih topografskih znakova.

2. Osnovni podaci o ribolovnim vodama i ribarskim objektima: Obrazac predstavlja registar svih ribolovnih voda i ribarskih objekata sa sledećim elementima: naziv, prostiranje, dužine vodenog toka, površine ribolovnih voda sa poplavnim terenima, način iskorišćavanja i prirodni kapaciteti pojedinih voda i objekata.

3. Ribarske organizacije i samostalni profesionalni ribari: Obuhvata se: naziv i mesto ribarske organizacije, vode koje koristi pomenuta organizacija, podaci o broju ribara i sportskih ribolovaca, broj samostalnih ribara, broj ribarskih stručnjaka kao i njihove kvalifikacije i dr.

4. Ribarska oprema: Prikazuju se podaci o vrstama ribarske opreme kod ribarskih organizacija i samostalnih ribara i to ribarski alat prema vrsti materijala od kojeg je građen, a plovila i transportna sredstva, pored broja iskazuju se i podaci o nosivosti, odn. o jačini motora.

5. Mere unapređenja i zaštite ribarstva: Regstruje se sve mere i akcije, mesto i vreme njihovog izvršenja, prikaz izvođača, učinak i vrednost akcije itd. Obrazac obuhvata izvršne mere i akcije na unapređenju i zaštiti ribarstva u toku godine.

6. Fabrika i druga postrojenja: Prikazuje podatke o broju i vrstama fabričkih i drugih postrojenja koja nanose štetu ribarstvu, o njihovom lociranju, o uređajima za prečišćavanje otpadnih voda, o pričinjenim štetama, realizovanim kaznama, registar voda koje se za- gađuju itd.

7. Ulov ribe u otvorenim vodama i jezerima: Ulov najvažnijih vrsta ribe u otvorenim vodama, jezerima i ribnjacima. U otvorenim vodama i jezerima ulov se prikazuje po kvartalima, a odnosi se takođe i na druge korisne životinje u vodi. Takođe se evidentira i proizvodnja ikre i mlađa u ribnjacima i mrestilištima, kao i utrošak riblje hrane i đubriva u ribnjacima. Ovaj obrazac se ispunjava podacima sa kojima raspolaže zvanična statistička služba.

Izrada ribarskih katastarsa u NR Srbiji je započeta i odvija se prvenstveno na nivou srezova. Akcijom rukovodi i koordinira uglavnom Stanica za unapređenje ribarstva NRS u Beogradu. Stručnu pomoć pri izradi prvostepenih (sreskih) katastarsa za teritoriju AP Vojvodine pruža takođe i Stanica za ribarstvo APV u Novom Sadu. Sredstva za izvođenje ovih akcija obezbeđena su iz ribarskih fondova i delimično dotacijama iz drugih izvora.

Nadamo se, da će se akcija uvođenja ribarskih katastarsa u NR Srbiji uspešno završiti i da će se ovom poslu pristupiti i u drugim Republikama. Prikupljeni podaci u toku izrade ribarskog katastra poslužiće dalje za izradu perspektivnih planova unapređenja ribarstva, kojima će se na najbolji način utvrditi putevi daljeg unapređenja ribarstva u NR Srbiji.

Ante Tadić:

Riblji fond u Moravi treba zaštititi i obnoviti

Prilikom boravljenja na reci Moravi, na raznim smo se mestima uverili, da u vodi njenog korita nema dovoljno ribe — nikako ne u srazmeru sa količinom vode u ovoj najvećoj reci u Srbiji. Istina je, da je riba u Moravi silno stradala za vreme poslednje okupacije, ali još je strašnja istina, da se uništavanju ribe u ovoj reci nastavilo i posle okupacije raznovrsnim sredstvima, koja stoje u najvećoj suprotnosti sa bivšim i sadašnjim Zakonom o ribarstvu.

Dok je trajala okupacija duž celog rečnog korita Južne i Zapadne Morave, okupator je svakodnevno lovio ribu dinamitom. Uništavao je ribu i riblju hranu. Usled toga riblji fond se iz dana u dan sve više smanjivao. Od ubijene ribe uzimani su samo krupniji primerci, sitniju mrtvu ribu nosila je mutna voda ovog nemirnog rečnog toka. Okupatoru nije imao ko da se suprotstavi.

Iako je okupacija prošla, uništavnje ribe nije prestalo. Ono se nastavlja svim mogućim sredstvima. U početku, odmah posle oslobođenja, još nije bilo efikasnih zakonskih mera, koje bi bile mogle da zaštite riblje vrste u Moravi. Dinamit, otrovni biljni sokovi, kreč i nedozvoljeni alat, tj. mreža žagažanj sa sitnim okcima, učinili su svoje.

Istom kada je donet Zakon o ribarstvu NRS, prvi put 1949. i drugi put 1956. godine, dobilo se oslonac da se riba zaštiti. U mnogo slučajeva zaštita se nije dovoljno sprovodila: ili je nije imao ko da sprovodi na terenu ili se gledalo kroz prste, naime, imalo se obzira prema prekršiteljima.

Ovo žalosno stanje na reci Moravi, kako sam se prošlog leta lično uverio na terenu, dovelo je do toga, da

je narodna vlast na osnovu Zakona o ribarstvu morala zabraniti svaki ribolov u vidu zanata. Usled poraznog stanja ribljeg fonda dozvoljen je u Moravi samo sportski ribolov udicom uz naplatu redovne takse preko udruženja sportskih ribolovaca. Ribolovci se strogo pridržavaju propisa o ribolovu, ne love ribu ispod propisane dužine, naime, ako takvu ribu ulove na udicu, vraćaju je natrag u vodu. Članovi ovih udruženja vode nadzor na vodi, da ovo njihovo sportsko zanimanje ne bi došlo u sukob sa zakonskim propisima. Osim toga sportski ribolovci duž cele Morave nastoje, da se ne događa protuzakoniti ribolov od strane ribokradica. Čim nekoga uhvate da lovi s nedozvoljenim sredstvima, prijave ga vlastima i kontrolišu da li je dotični kažnjen i kako.

Doznao sam i za slučajeve kako su pojedini prekršitelji plaćali kaznu od pet do deset hiljada dinara i alat im je bio oduzet, ali oni, pošto imaju novaca, ponovo nabave nepropisni alat ili love dinamitom i tako traje večita borba s nepoštivanjem Zakona o ribarstvu. Ti se događaji ponavljaju s vremena na vreme duž cele Morave.

Za vreme boravka na Moravi zapazio sam da sportski ribolovci uglavnom love na udicu mrenu, skobalja, klenu, soma, ređe šarana i vretenara. Ostalih riba navodno, nema ili su vrlo retke. To bi trebao da ispita Zavod za ribarstvo NRS u Beogradu, putem inventarisanja, da bi se dobila prava slika ribljeg fonda, jer po knjizi »Narodna imena riba u Srbiji« Dušana Stojičevića, izdatoj u Beogradu 1927. god., vidimo da je u Moravi bilo sledećih riba: grgeč ili bandar (Perca fluviatilis L.), smuđ (Lucioperca lucioperca L.), vretenar